EENIGE KAPATA'S VAN AMAHEI (ZUID-CERAM).

DOOR

G. L. TICHELMAN.

De kapata's zijn oude zangen in bahasa-tanah. Het zijn monotone melodieën op gedragen toon, welke zeer indrukwekkend kunnen zijn. Er worden episoden van lang-vergane tijden in verhaald.

Mogen hieronder eenige kapata's volgen, welke in de onderafdeeling Amahei worden gezongen.

Kapata Amahei.

1. *Lei manoe O, hatoe lei manoe O!*
Patasiwa koeroe, hatoe lei manoe O!
2. *Ria molo noesaria molo.*
Siwa sipameri toi jama rima O!
3. *Siwa reoe O, jana siwa reoe O,*
Jana siwa reoe, saka manoe paake.
4. *Hesam hesa tapa Mansela*
Hoenië kepekae wale hesam O!
5. *Jomine riatota nahoe mani-mani,*
Laoe nesane hei laoe nesane.
6. *Sitoenoema O, ria sitoenoema O,*
Sitoenoema ria Silinaroe lata O!
7. *Siwa hei hale, sisaië naka, O!*
Sisaië naka rima lori-lori.

De beteekenis is ongeveer als volgt:

1. Wanneer de Patasiwa afdaalt naar de kust, worden de steenen bedolven. D.w.z. Wanneer de Patasiwa-Alfoeren van de bergen afkomen, worden hun tegenstanders door hun groot aantal overweldigd.
2. Wanneer de Patasiwa een Patalima-negorij beoorlooft, verdrinkt die negorij.
3. Bij hun terugkeer wordt de Patasiwa door de achtergeblevenen opgewacht(?).

4. Steekt tabak van Manoesela bij U en doet „daoen kikir” (een netel-blad) in Uw gordel. D.w.z. Bereidt U voor op vermoeienissen(?).
 5. Daar zijn de vijanden; de kralen, die zij verloren hebben, liggen verspreid aan de kust.
 6. Geweerschoten zijn gevallen te Silinaroe.
 7. Wanneer de Patasiwa komt om de Patalima ten onder te brengen, zal zij gaan gelijk een draak en de Patalima zal sidderen.
- Deze krijgssang wordt besloten met:

One mana one. Jeti sampaka lo!

(Kom laat ons pronken gelijk de tjempaka-bloem¹⁾).

K a p a t a.

1. *O! Jale seina hari hatoe O!*
Hari hatoe nesejemoe O!
Jale seina hari hatoe O!
Hari hatoe nesejemoe O!
2. *O! Lori lorië hatoe hatoe O!*
Neamoeli sepe wäëmoë O!
Leka-lekaë nihi O!
Nihile paposo jale matamoe O!
3. *O! Sitaneya O, sitaneya O!*
Sirelatoea O, sitaneya O, sitaneya O!
Sitaneya O, sitaneya O!
Sirelatoea O, sirelatoea O!

1. Hij, die een steen omwentelt, zal door dien steen verpletterd worden.
2. Hij, die een steen in beweging brengt, diens voet zal vermorzeld worden.
 Hij, die een wespennest verstoort, zal door wespen in zijn oogen gestoken worden.
3. Te bevelen, dat is de plicht van vorsten-hoofden, m.a.w. Het is niet geraden, om zich tegen de bevelen van de hoofden te verzetten.

Deze kapata werd oudtijds door de negorijlieden van Amahei, Soahoekoe en Makariki gezongen, wanneer men met een werk bezig was, zooals het indekken van de baileo e.d.).

¹⁾ Sampacca montana, Rumph., Talauma Rumphii, Bl.

Mainoeroe.

*O! Katera tomole**Maäloa loemoete**Soesah patane**Jana siwa lima O!**O! sei sei tomole, sei tomole.**Sei, sei teline, sei teline**Latoc-patih seina, soö pena soerate**Soö pena-soerate ware petoere.*

(O! bamboe stoel, waarmede wij de glibberige — bemoste — bergen moeten beklimmen. Het vermoeit de lichamen van ons allen — der kinderen, die tot de Patasiwa en tot de Patalima behooren.

O! wat voor een bamboe, wat voor een bamboe, wat voor een bamboebeton. Welke vorst heeft de pen vastgehouden om een brief te schrijven aan den fetor (bestuursambtenaar?).

Kapata.

1. *Sinanaö Tojo tewa kemoesei O!**Sinanaö Tojo tewa kemoesei O!**Hocoeloroë siteie jamano taminoroë O!**Loroë siteie, jamano taminoroë O!*2. *Koemisi Patih Leinitoe hasa noesa O!**Koemisi Patih Leinitoe hasa noesa O!**Hasa noesa nipameri jamanaroë O!**Hasa noesa nipameri jamanaroë O!*3. *Ina wama sitoembate lete naloewako O!**Ina wama sitoembate lete naloewako O!**Wako lesi soe Locakoe matoeroë O!**Wako lesi soe locakoe matoeroë O!*

1. Onderzoekt heimelijk. Moeder Tojo (eigenaam) weet te zeggen, wie het gedaan heeft. De Alfoeren hebben een godsoordeel ingeroepen, hetwelk heeft uitgewezen, dat het lieden van een andere negorij zijn geweest. Gedoeld wordt op een moord gepleegd in een der negorijen aan de Taloeiti-baai.

2. De commissaris, de Patih van Leinitoe zeilt dicht langs de kust. De negorijen — gelegen aan de Taloeitibaaï — worden schoon gemaakt — opgeknapt.

3. Wanneer vader en moeder ons tweeën vervloeken, wijl wij ons tegen hen verzetten, dan zullen wij stellig sterven.
(Deze kapata wordt aan de Taloeitibaaï gezongen).

Kapata.

O! Saka lete oelate
Asaka toela oewawalia.
O! Koeroe laoe latala.
Oekoeroe toela oewawalia.
Toetoeweroe wea sooewao,
Toetoeweroe wea sooewao sileleparoe.

Wanneer de broederen op de bergen waken, zal ik bij hen blijven en wanneer zij afdalen naar de kust, ga ik met hen mede.

Allen zijn gereed om te arbeiden en hetgeen wij ons voorgenomen hebben, zullen wij voleinden.

Deze kapata wordt in de negorijen Amahei en Soahoekoe gezongen.

Mainoeroe.

1. *Pisika pikai, maha Sara taie*
Leoe nisalaka jete maoene palai.
2. *Maarita motia roeai hele*
Hele, hele roeai, hele hele.
3. *Wale oeholo seina otoa oeramale.*
Otoa oeramale sita jaoelawaoe.
4. *Lenalai ropikai jale moesoewwa*
Jale moesoewwa toeroe lola jamane.
5. *Apoenite hita, seina falaijo*
Seina falaijo, soho seina falaijo.

1. De dageraad begint te gloren, ik moet thans van U heengaan mijn vriendin¹⁾. Neem deze ring en steek hem aan Uw ringvinger.
2. Zij, die een hoofd zochten (te snellen) vonden twee personen, die bij ebbe aan het strand aan het visch rapen waren. Zij achtervolgden en snelden deze twee personen.
3. Hij, die mij een goede bloedverwant is, zal een lamp aansteken, opdat mijn slaapplaats verlicht worde.
4. Wij kwamen langs het strand geloopt, komend van ginds — met de bedoeling om te snellen — en besloten de negorij binnen te dringen.

¹⁾ Wie denkt hierbij niet aan de beginstrophen van P. C. Hooft's „Galathea”: „Minnaar: Galathea siet den dach comt aen” of aan zijn „Sang”: „Rosemont, hoordij speelen noch singen? Siet den daegheraadt op komen dringen.”

5. Verborgen is de hand, die heeft afgehouwen, onbekend welke hand heeft toegeslagen?? Of: De hand, die gesneld heeft, moet verborgen blijven, opdat die hand niet getroffen worde.
(Deze kapata wordt in de negorij Haroeroe-Atamano gezongen).

1. *O! Nakalo nai hosa mena -e,
Jarimaoe hale lawa wela moeri O!
O! Sala lawa-e wela moeri,
Moeri-o lehito roemba manoe baekole, O!*
2. *Timoe leka rasa hei lete mena
Oewa waria eha keke-kele emoe
Sala keke-kele emoe koda
Malemoe wasa serie ina wama.*

1. O! de draak stijgt op en verspert — het vaartuig — van voren den weg. De tijger schudt — het vaartuig — van achter heen en weder, zoodat het roer beweegt gelijk de vogel paikole — kwikstaartje.
2. Hevig blaast de Oostenwind van voren. Broeders weest niet bezorgd, want gezagvoerder en stuurman vervangen ons vader en moeder.
(Deze kapata wordt door lieden van Amahei en Soahoekoe gezongen, wanneer zij naar Banda varen).